

Täysistunto

Torstai 8.2.2024 klo 15.58—18.28

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusjakojen tukemisesta annetun lain ja eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 94/2023 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohdientien jälkeen. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.52 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uusjakojen tukemisesta annetulla lailla säädetään kansallisesta uusjakojen tukemisjärjestelmästä. Tätä lakia ehdotetaan tarkistettavaksi EU:n valtiontukea koskevien säännösten uudistumisen johdosta.

Uusjakojen tavoitteena on edistää maa- ja metsätalouskiinteistöjen tarkoituksenmukaista käyttöä. Uusjaolla tilojen toimintaedellytyksiä parannetaan kehittämällä alueen kiinteistörakennetta ja edistämällä sitä palvelevan tieverkoston ja vesien hallintajärjestelmän luomista. Uusjaolla on myös välillisiä vaikutuksia, kuten maaseudun muun elinkeinotoiminnan edistäminen, maaseudun säilyminen elinvoimaisena ja maaseudun elinolojen ylläpitäminen. Uusjako turvaa osaltaan myös huoltovarmuutta ja edistää ruokaturvaa.

Uusjakojen yhteydessä voidaan lisäksi huomioida erilaisia ympäristönäkökohtia. Uusjakojen jako-osakkaat voivat saada tukea uusjakojen suorittamisesta aiheutuviin hallinnollisiin kustannuksiin, kuten vaikkapa kiinteistötoimitusmaksuihin ja jaon yhteydessä suoritettavista mukauttamistoimenpiteistä aiheutuviin kustannuksiin. Valtiokonttori vastaa uusjakojen tukemisesta annetulla lailla uusjakojen suorittamisesta valtiolle aiheutuvien kustannusten perimisestä.

Tässä ehdotuksessa lakia tarkistetaan vastaamaan uudistunutta EU-sääntelyä ja saatetaan laki yhdenmukaiseksi maa- ja metsätalousministeriön muun valtion tukea koskevan lainsäädännön kanssa. Lisäksi eräiden maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainojen ja saamisten siirtämisestä Valtiokonttorin hoidettavaksi annettua lakia ehdotetaan tarkistettavaksi. Tämän tarkistus on teknisluontoinen.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää kansallisella lailla säädettyä tuen myöntämismenettelyä. Samalla kansallinen tukisääntely mukautetaan vastaamaan entistä yksiselitteisem-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2024 vp

min EU:n lainsäädännössä sallitulle valtiontuelle asetettuja vaatimuksia. Esityksen tavoitteena on myös parantaa lain luettavuutta.

Keskeiset ehdotukset: elikkä lakiin esitetään lisättäväksi tuen hakemismenettelyä koskeva sääntely. Tällä pyritään toteuttamaan EU:n valtiontukea koskevassa lainsäädännössä sallitulle tuelle asetettu kannustava vaikutus. Uusjakotukien saajien tukikelpoisuuden selvittämiseksi hakumenettely koskisi kaikkia uusjakotukia. Investointituki esitetään myönnettäväksi maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena jako-osakkaana oleville, maatalouden alkutuotannossa toimiville yrityksille ja muille jako-osakkaille vähämerkityksellisenä niin sanottuna de minimis -tukena.

Taloudellisista vaikutuksista voidaan todeta, että esityksestä ei aiheudu lisärahoitustarvetta, koska esityksestä johtuvat tekniset muutokset tietojärjestelmiin voidaan toteuttaa valtiontalouden kehysten puitteissa. Tätä esitystä on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä. Ehdotuksesta ovat antaneet lausunnon valtiovarainministeriö, oikeusministeriö, Valtiokonttori, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK, myöskin SLC ja Maanmittauslaitos, ja saatu palaute on ollut yleisesti myönteistä, eikä sen perusteella ole tehty merkittäviä muutoksia. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1. päivänä toukokuuta kuluvaan vuotta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri Essayah. — Edustaja Heikkinen, olkaa hyvä.

17.56 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Aivan kuten äskettäin kuulumme, hallituksen esityksen tarkoitus on todella edistää uusjakojen toteuttamista. Kysehän on verrattain teknisestä uudistuksesta, jonka myötä valtiovalta auttaa ruuantuottajia tilakokojen järkevöittämisessä.

Uudistus todella nauttii lausuntopalautteen perusteella laajaa kannatusta, ja yleensäkin politiikassa on niin, että kun kaikki ovat samaa mieltä, niin aihe harvemmin laajalti sitten enää kiinnostaa. Olen kuitenkin sitä mieltä, että jokaisen meistä olisi syytä ymmärtää, mitä uudistuksella laajemmin tavoitellaan. Nimensä mukaisesti maatalous koostuu sekä maasta että taloudesta, ja talouden merkitys korostuu nykypäivänä entistä vahvemmin. Ruuantuottajien kulurakenteiden onkin oltava kestäviä ja järkeviä ja tilakokojen mieluiten nykyistä suurempia. Nykyisellään tilat saattavat kuitenkin olla maantieteellisesti hajallaan eli sirpaleisia. Suuremmat ja eheämmät lohkokoot tuovat mukanaan tehoja ja tuloja, maataloudessa nimittäin siirretään valtavat määrät erilaisia massoja. Jokainen ymmärtää, että tällöin lyhyet välimatkat säästävät polttoainetta, säästävät ympäristöä, säästävät työkoneita.

Arvoisa puhemies! Maatalous on Euroopassa laajalti yhteismarkkinaa. Ruuantuottajamme täällä Suomessa elävät ja kasvattavat ruokaa tämän tosiseikan vallitessa. Kaikki sellaiset uudistukset, jotka tukevat tuottajiemme tehokkuuden saavuttamista, ovat siksi tervetulleita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.57 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Essayahille tämän tärkeän lainsäädännön esittelemisestä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2024 vp

Edustaja Heikkinen puhui edellä kyllä todella viisaasti. Siitä huokui syvää ymmärrystä maataloudesta — nimenomaan siinä, miten hienosti hän kuvasi sen, että toisaalta on se maa, mistä leipä tulee, mutta on myöskin talous, jonka täytyy olla myös siinä viljelijän yhtälössä kannattava. Tässä nyt hallitus tekee aivan oikeaa politiikkaa, jolla parannetaan viljelyolosuhteita ja luodaan tiloille paitsi toiminnallisesti paremmat olosuhteet myös ratkotaan sitä vaikeaa taloudellista yhtälöä, jonka tilat ja viljelijät Suomessa ovat viime vuosina kohdanneet.

Tämä on valtavan tärkeä kysymys siksi, että tällaisena aikana, jota elämme ja jossa ennen kaikkea ruuantuotannossa omavaraisuuden merkitys todella kasvaa huomattavasti, on tärkeää, että meillä Suomessa — maassa, jossa on maailman puhtain vesi, maailman puhtain ilma — on sellaisia elinvoimaisia tiloja, jotka tuottavat maailman puhtaimmasta maaperästä sellaisia laadukkaita elintarvikkeita, jotka käyvät myös Eurooppaan ja kauemmaskin maailmalle vientiin. Silloin kun meillä on vahva maataloussektori, joka tähän vientiin kykenee, niin varmasti tiukan paikan tullen meillä on kaikissa tilanteissa myös riittävä ruuantuotanto oman maamme tarpeisiin. Tässä on erittäin tärkeää se työ, jota ministeri Essayah tekee maatalouden kannattavuuden parantamiseksi mutta myös elintarvikeviennin kehittämiseksi.

Totta kai näillä jaoilla on tärkeä merkitys myös siinä, että maaseutu on elinvoimainen ja että myös tärkeimmän tavaraviennin alamme elikkä metsäteollisuuden tuotteille sitten löytyy raaka-ainetta, kun elinvoimaiset tilat ja elinvoimaiset yhteisöt ympäri maata huolehtivat siitä, että metsiä hoidetaan myöskin tulevien sukupolvien käyttöön.

Kokonaisuudessaan erittäin tärkeä hallituksen esitys, valiokunnan on varmasti hyvä tältä pohjalta mietintö laatia, ja kiitos ministerille. Ja kyllä kiitos täytyy myös sanoa edustaja Heikkiselle: hyvä puheenvuoro edustaja Heikkiseltä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen.

18.00 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä uusjakojen tukemislakiesitys on todella hyvä, koska aikoinaan, kun tiloja jaettiin ja uudet sukupolvet ottivat tilasta vastuun, ja isojaon aikana — en edes tarkkaan muista sitä vuotta, mutta kuitenkin sen näkee sen aikaisesta kartasta — tilat pirstoutuivat ja on noita pieniä viipaletiloja, joilla maatalouden nykyaikainen harjoittaminen ei käytännössä onnistu. Nyt kun näitä tiloja uudelleen järjestellään, saadaan maataloudelle sekä kannattavuutta että sitten ennen kaikkea, niin kuin tässä edellinen puhuja ja monet edellä puheenvuoroissaan ovat erinomaisesti maininneet, tehokkuutta ja ympäristöystävällisyyttä, kun isoja massoja siirrellään. Sitähän nykyinen maatalous on, ja on hyvä, että valtio on tässä toiminnassa edelleen mukana ja antaa tähän oman panoksensa. Toivottavasti sitten meillä tulevaisuudessa näiden uusien muodostuneiden tilojen myötä, kun tällä maanmittaustoimituksella näitä järjestellään, tilojen toimintakyky ja mahdollisuus selvittää tästä valtavasta kustannuspaineesta, mitä tällä hetkellä maatalous joutuu kärsimään, ovat hieman paremmat ja voimme tällä tavalla pieneltä osaltaan turvata suomalaisen ruuantuotannon.

Suomessa on, niin kuin on aikaisemmissa puheenvuoroissa todettu, puhtain maaperä, puhtain ilma ja puhtaimmat vedet, niin että meillä on loistavat edellytykset tehdä puhdasta ruokaa tässä maassa tälle omalle kansalle ja olen ihan varma siitä, että tulevina vuosina myös maailmanmarkkinoille. Kun kuivuus leviää tuolla Välimeren alueella, me voimme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 2/2024 vp

markkinoida omia tuotteitamme, tuotettuja tuotteita ja puhdasta ruokaa, muuallekin Eurooppaan. Ja jos ulkopuolellekin menee, niin ei minulla ole mitään sitä vastaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt ei ole enää pyydettyjä puheenvuoroja, niin kysyisin, onko ministerillä tarve kommentoida keskustelua. — Olkaa hyvä, ministeri Essayah.

18.02 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia hyvistä, kannustavista puheenvuoroista. — Todellakin, edustaja Heikkinen hyvin kuvasi sitä, miten tähän on tultu. Myöskin edustaja Hoskonen viittasi siihen, että taustallahan ovat historialliset syyt. Sieltä löytyy isojakoa ja siellä on ollut juurikin sitä, että perheen peltaja on pirstottu jälkeläisten kesken, ja sitä kautta meidän peltorakenne ei missään nimessä ole optimaalinen. Täällä on hyvin tuotu esille, että se on kustannustekijä, mutta tänä päivänä myöskin se on ihan ympäristön kannalta tärkeä asia ymmärtää, että jos traktorilla joudutaan pörräämään monien kymmenien kilometrien päässä eri peltolohkoilla, niin varmasti siinä palaa aikaa ja rahaa ja valitettavasti myöskin päästöjä tulee. Siinä mielessä kaikki se, millä pystytään järkevöittämään ja todellakin tätä kustannusrakennetta parantamaan... Tämä on ehdottomasti sillä tavalla hyvä lakiesitys.

Täällä edustaja Hoskonen hyvin viittasi vielä siihen ruoka-alan kasvuun ja kannattavuuteen tähtäävään strategiaan, mitä tällä hetkellä hallitus vie eteenpäin. Tämä on todella tärkeää. Voi olla, että Suomi on vielä vastuussa huomattavasti suuremmasta määrästä ruokittavia suita kuin tällä hetkellä, ja meillä on todella, niin kuin edustaja Hoskonen hienosti totesi, kaikki edellytykset sille.

Kiitoksia myöskin edustaja Autolle hyvistä kommentteista. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.